

ओजोन तहको रक्षा गरौं

इस्वी सम्वत् २०२० को सेप्टेम्बर १६ लाई अन्तर्राष्ट्रिय ओजोन तह बचाऊ दिवस भनिन्छ । सन् १९८७ मा चौबीस वटा राष्ट्रले ओजोन विनाशक हानीकारक तत्वहरूको उत्पादन कम गर्न हस्ताक्षर गरेको दिन हो आज । त्यसकै निरन्तरता स्वरूप सन् १९८५ सेप्टेम्बर १६ देखि यो दिवस मनाउन थालिएको हो । पृथ्वीको वातावरणीय तहदेखि करिब १५ देखि ३० किलोमिटर माथि रहेको एउटा त्यस्तो तह जसले सूर्यबाट आउने परावैजनी रंगका किरणलाई पृथ्वीमा आउनबाट रोक्छ त्यसैलाई ओजोन तह भनिन्छ । मानवीय क्रियाकलाप तथा अव्यवस्थित औद्योगिकीकरण र रसायनको जथाभावीको प्रयोगले ओजोन तह पातलिंदै च्यातिन थालेको अवस्थाले पृथ्वीको जीवन नै जोखिममा पर्न थालेको छ ।

ओजोन तहलाई भौतिक विकासले दिएको उपलब्धिले दिनहुँ क्षति गरिरहेको छ । गाडीबाट निस्कने धुँवा होस् वा उद्योग धन्दाबाट उत्पन्न हुने धुँवा, ध्वनि अथवा सौन्दर्यका लागि प्रयोग गरिने रंग वा सुविधाका लागि प्रयोग गरिने फिज, एसी सबैले उत्पादन गर्ने विषाक्त ज्यासहरूले ओजोनको आयुलाई घटाउँदै लेगेको छ । यसका साथै कृत्रिम सुगन्धित वस्तु पनि ओजोनको विनाशक तत्वमध्ये प्रमुख मानिन्छ । ओजोन तह पातलिँदा मात्रै पनि सूर्यबाट आउने विषाक्त किरणले मानव स्वास्थ्यमा गम्भीर असर पार्ने र दीर्घरोग निम्न्याउने जोखिमलाई मध्यनजर गर्दै विश्वभर सचेतना र सजगताका लागि ओजोन दिवस मनाउन थालिएको हो । विज्ञानको आविष्कारहरूले मानिसको दिनर्चर्या र जीवनपद्धतिमा अनेक सुविधा त दिएको छ, तर तिनले परोक्ष रूपमा पुन्याउने हानीप्रति बेखबर रहँदा सामना गर्नुपर्ने जोखिम उच्च हुन्छ भन्ने भुलु हँदैन ।

नेपाल र नेपाल जस्ता विकासशील देशहरूले ओजोन तहको अवस्थितिमा त्यति हानी पुऱ्याएका छैनन् । तर ठूला, सम्पन्न देशहरूले गरेका खोज, आविष्कार र प्रयोगले उत्पन्न गरेको दुष्परिणामको भागिदार हुनबाट कोही जोगिन सकिन्न । त्यस्ता प्रकृतिविरुद्धका वस्तुको प्रयोग, आणविक भट्टी, हातहतियार, रसायन, विषादी, धुलो, धुँवा, ध्वनि, सुगन्धित वस्तु आदिको प्रयोगले ओजोन तह प्रतिदिन कमजोर हुँदै प्वाल पर्ने अवस्थामा पुगेको वैज्ञानिक निष्कर्षलाई गम्भीररूपमा लिन ढिला गर्नुहुँदैन । विकासको नाममा आफू र आफ्ना सन्ततिको सुरक्षित भविष्यका लागि समेत मानव जातिले वैज्ञानिकहरूको चेतावनीलाई मनन् गर्नुपर्दै । सूर्य सम्पूर्ण प्राणी तथा बनस्पतिको जीवन दाता हो । तर, त्यही सूर्यबाट निस्तृत विषाक्त किरणलाई छानेर स्वस्थ र सहयोगी प्रकाश दिने ओजोन तहलाई जोगाउने हामी सबैको कर्तव्य हो । आजको दिनले सबैलाई यसतर्फ सचेत गराओस् ।

विनोद बस्नेत

‘उद्देश्य के लिनु, उडी छुनु चन्द्र एक।’ भने उक्त आज पर्यन्त तत्कै चर्चित छ। दूसों उद्देश्य राखेर कुनै कार्य शुरू गयो भने सबैको साथ सहयोगले त्यो कार्य पूरा गर्न सकिन्छ भने मलाई अनुभव भएको छ यतिबेला। विश्वमा महामारीको रूप लिङ्हरहको कोरोना भाइरसको संक्रमणले आजसम्म पनि विश्वका धेरै मुतुकलाई आक्रान्त तुल्याएको छ। यस महामारीबाट हाप्रो देश नेपाल पनि अझुगो रहन सकेको छैन। कोरोना भाइरसको संक्रमणले नेपाललाई पनि गाँज्ज थालेपछि त्यसबाट बच्च सरकारले चैत ११ गतेदेखि लकडाउन शुरू गयो।

कोरोना भाइरसको संक्रमणबाट बच्न सुरक्षाका सावधानी अपनाएर लकडाउनको समयमा सबै घरमै सुरक्षितरुपमा बस्न थाल्यै । लकडाउनको समयमा सबै क्षेत्र ठप्प बनेपछि हुने खानेभन्दा पनि हुँदा खाने वर्ग बढी मारमा परे । यसैक्रममा सामाजिक अभियन्ता महेन्द्रकुमार गिरीले बशाख ४ गते फेसबुकमा लेखेको स्टाटसले मेरो मन छोयो । उहाँले लेख्युभएको थिए- 'हामी सबै सम्पन्न एक घरले विपन्न एक परिवारका लागि राहत सहयोग गरौ । सरकारले सरकारी बजेट सबैको स्वास्थ्य सेवामा खर्च गरोस् ।' उक्त स्टाटसमा समर्थन जनाउं र कमेट बक्सामा सहयोग गर्न बचन दिन बेधेपछि बिराटमोडिस्थित सहारा नेपाल बचत तथा ऋण सहकारी संस्थामा सामाजिक अगुवा महेन्द्रकुमार गिरीले मलाई बोलाएर लकडाउनको मारमा परेका विपन्न परिवारलाई सहयोग गर्न एक अधियान सञ्चालन गरौ भन्नुभयो, मैले यो त सहाय राखो हो । सबैलाई बोलाएर छलफल गरौ भन्ने सल्लाह दिए । त्यसपछि हामी दुई/चार जना भएर छलफल गर्यै । उक्त छलफलबाट विपन्न परिवारलाई खाद्यान्न सहयोग गर्न सामाजिक अगुवा महेन्द्रकुमार गिरीको सयोजकत्वमा 'एकका लागि एक' अधियान शुरु गरियो ।

‘एकका लागि एक’ अभियानको सल्लाहकरमा नेपाल रेडक्रस सोसाइटी भाषाका सभापति लोकराज ढाकाललाई चयन गरियो भने हामी ‘एकका लागि एक’ अभियानको सदस्यमा रहे काम गर्न थाल्यौं। लकडाउनको समयमा खायान अभाव भएर भोक्त्रभोक्ते अवस्थामा रहेका विपन्न परिवारका लागि २५ केजी चामल, दुई केजी दाल, एक लिटर तेल, दुई केजी तुन र दुई थान साबुनका दरले राहत वितरण गर्ने र त्यसका लागि ‘एकका लागि एक’ अभियानको सदस्य बन दुई हजार रुपैयाँ सहयोग गर्नुपर्ने मापाटपट बनाएर महायोगीको आइतन मगर्यौं।

दुई हजार रुपैयाँ सहयोग गरेर 'एकका लागि एक' अधियानमा जोडिएर सामाजिक कार्यमा सहभागिता जनाउन पाउने भएपछि जो कोही पनि आर्थिक सहयोग गर्न तयार भए । जसले गर्दा हामी अधियानकर्मीलाई थप हौसला मिल्यो । सहारा नेपालको अगुवाईमा १८ वटा सामाजिक संघ-संस्थाको सहभागिता र संवाद समूहको संयोजनमा 'एकका लागि एक' अधियान शुरु गरी वैशाख १९ गते अन्तर्राष्ट्रिय श्रमिक दिवस (मेरे १)का दिन अति विपन्न परिवारलाई २५ केजी चामल, दुई केजी दाल, एक लिटर तेल, दुई केजी नुन र दुई थान साबुनका दले माइत तितासा गर्ने थाक गर्याउँ ।

‘एकका लागि एक’ अभियान मार्फत एक हजार अति विपन्न परिवारलाई राहत वितरण गर्ने गरी अधिक बढेका हामी त्यसका लागि चाहिने क्रम दुई-चार दिनभित्रै जुटे पनि सहयोग आउनेक्रम नरोकाएपछि हामीले भाषा र

कोरोना संक्रमितलाई ले दृष्टिकोण बदलौ

रमेश पानी पोखेल

दूधडेरी, औषधि पसल र मस्तुं हाईहल्लो गर्ने साथीभाइ सबैलाई संक्रमणको डर भयो । मैले काम गर्ने अफिस बन्द हुँदा सेवाग्राहीहरू सेवाबाट वज्रत भए । उनीहरुमा सेवा लिने क्रममा संक्रमण सच्चो कि भन्ने चिन्ता भयो । यसले समाजमा ठूलो आर्थिक क्षति र मानसिक कोलाहल सृजना गर्न्यो । विमारी हुँदा समेत प्रियजनबाट टाढा बस्नु पन्यो । बाटो हिँडने बटुवा समेत मुख छोपेर छिटो-छिटो घर कढने । घरातर फर्केर बोल्दा पनि संक्रमण भई हाल्च कि भनेर डराउनु पर्ने स्थिति बन्यो । मेरो सबैभन्दा नजिकका व्यक्ति र कर्मचारीहरुको कोरोना परीक्षणको रिपोर्ट नआउँदासम्म यस्तो वातावरण रीहरहयो ।

मलाई संक्रमण पुष्टि भएको तीन दिनपछि नगरपालिकाले मेरो परिवारका ७० बर्ष नाथेका बुवा आमासहित सात जना, गर्भवती महिला र बालबालिकासहित नजिकका छर्छिमेकी आठ जना र म कार्यरत कार्यालयका छ जना कर्मचारी गरी जम्मा २१ जनाको कन्ट्र्याक ट्रेसिड गय्यो । उनीहरुको स्वाव संकलन भएको चौथो र पाँचौं दिन तथा म संक्रमण पुष्टि भएको एक सातापछि बल्ल सबैको रिपोर्ट नेगेटिभ आयो । मलाई संक्रमणको लक्षण देखिएको ११ दिन बित्सकेको र लक्षणबाट मुक्त भइसकेको थिएँ । मेरो कन्ट्र्याकमा रहेका

लामो समय कुर्नु पनाले
संक्रमणको जोखिम
भन् बढेको छ भने
लामो समयसम्म त्रास
बढाएको छ ।

एक व्यक्ति
कोरोनाबाट संक्रमित
हुँदा राज्यले दूलो
धनसारी र जनसारीत
लगानि गर्नुपर्ने रहेछ
मलाई संक्रमण भएको
खबर प्रहरीबाट
आयो । संक्रमित
व्यक्ति नभागेसु भने
लगतै मेरो निवास

सिल भयो । नजिकको कन्द्यामा रहेकाहरूको पहिचान र खोजी शुरु भयो । यसै क्रममा ठूलो जनशक्ति भोत र साधन परिचालन भयो । मेरो नजिकका २१ जनाको ट्रेसिड, स्वाब संकलन र परीक्षणमा प्रति व्यक्ति लगभग ३४ सयका दरले ७१ हजार चार सय खर्च भयो । आइसोलेसनमा बस्दा खाना, खाजा, इन्टरनेट, एम्बुलेन्स, बिजुली, पानी सरसफाई लगायतमा नगरपालिकाले लगानी गच्छो । आईसोलेसन सेन्टरको रेखेदेख गर्न चौबिसै घण्टा प्रहरी परिचालन गरियो । आईसोलेसन ऐ प्रत्येक जनसम्पाद थाए जाएँ भएँगे ।

सन्तरका व्यवस्थापनमा थप लगाना भया ।
थोरै सावधानी र सजगता आपनाउन सके अरुलाई संक्रमण सर्नाबाट बचाउन सकिने रहेछ । मलाई संक्रमणको शंका लाएने बित्तिकै परिवारबाट अलगै बसें कसैलाई छेउमा आउन दिइन तयसीले मेरो आसपासका कसैलाई पनि संक्रमण भएन । म सँगै आईसोलेसन सेन्टरमा बसेका एकजनाको कन्ट्रायाकमा रहेका परिवारका सबै ११ जना सदस्यको कन्ट्रायाकट्रेसिड को रिपोर्ट पोजेटिथ आयो भने अन्यको पनि केही केस पोजेटिथ देखियो । उनीहरूको घर क्षेत्र आसपास फेरि पनि बजार सिल, आईसोलेसन, कन्ट्रायाक ट्रेसिङ्को दुश्चक्र चलिरहेको छ । परिवार, समाज र राज्य त्यही दुश्चक्रमा रुम्लिरहेको छ ।

